

מסורת הש"ס

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פ.ו.

עין משפט
נר מצוה

4 [שבעות לג, 5] אבות
לדין פ"ט ה"ה תוספתא
פ"ד ה"ט, 6 [שבעות יד:
ובמ"ו ז, 1] ד' וזכ"י ת"א
היו זמין וזן גרם ה"איש אל
בני אלפים ח"י בגימטא אחרת
ע"ש, 8 [נ"י ע"ג, 1] 2 [ז'ל
בנין, 1, 1] ז"ל [בנין, 8, 1] ז"ל
1, 9 [גימטא הילקוט וכן
ע"י ר' יוחנן אמר עד ולא
עד כגלל ומו מ"א"י הכי והאמר
ר"י גדולה משנה שדחה את
ל"ת משנה שגמיר וכו' לא
קשה ה"ה במידה ונ"ל 2, 9
1 [ז"ל תלמוד,

חון מלא שטא. קח סלקא דעמן משוס דכתיב לא יקה: וכל דומי
לוי. לא תעשה גמור: לפי שנאמר תשובה ועקב. לאחזר
מעשה העגל כשעלה משה להחפלא עליהן ולקמן מפרש לה: יכול
אף לא שטא. יקה בתשובה: אי אפשר לומר נקה שכבר נאמר
ל"ת יקה. דכתיב נקה לא יקה גזי
הרה: חלוקי דפירה. שחלוקין
כפירמן זה כך זה ק"י: אמר לו.
שלו הן הגחליקן שיש עבירה שהיא
לריכה לזה ולריכה לריכה לזה אל
תשובה אינה מן החלוקין שהיא לריכה
לכולן: שזכו בנין. ומיד ארפא
למדת שיש עבירה שמכפרת בתשובה
לשם: כי ביום הזה יכפר. למדת
שיש עבירה שזריכה ויה"כ: ופקדתי
כשזכו פשע. למדת שיש עבירה
שזריכה יסורין ומסכתא הקל לקלה
והחמור לתמורה: **חילול השם.** חוטא
ומחטא אחרים: **חאזני ה' כזאת.**
אמר הנביא כזאני אמר הקב"ה אם
יכופר העון עד תמותו למדתו שיש
עבירה שהי"ל לה כפרה אלף צמיתה:
ולא הייבנא דמי ללחנא. וכשאני
מאחר לפרוע הוא לומר שאני גזלן
ולמד ממני להיות מזולל כגזל:
כחפרא דלא טעני. שאין דרך
הטבח לילך ולתצוע הפקותיו ועל
הלוקח להביא לו מעותיו לצימו:
ומחא מחסיה. מקומו של רבינא:
יהיז וזוא להאי וזואו להאי. שמה לא
ידע חזירו שנתמיו לו ויש כח חילול
השם: **ועבדי חושבנא.** וחזרין
ונותנין לו צטר כנגד מה שנטלו: **גזון**
אנא דמסגינא וכו'. ואין הכל יודעין
שנחלשתי בגרמתי ולמדן הימני
להצטל מתלמוד תורה: **מחמא**
שאר ליה. מחמת שם רב היולא עליו:
שאר ליה מריה. ימחול יולרו על
מעשיו: **מחאזב על ידך.** לחזירך:
קורא. מקרא: **ושונה.** משנה:
ומשמש פלמידי חממי. ללמוד (ה' תורה)
היא י"שזו טעמי המשניות מה טעמן
ומהיכן למדו: **כאמור להס עס ה'**
אלה. את זו קרא הכתוב חילול השם
כשלא כשזו עבד עבירה ופורענות
כזה עליו והכל לומר מה שהעלו לו
ראה החסידים והחמייים רעה בזה
עליהם שנאמר ויחללו את שם קדשי
וצמיה חללוהו כזמור עליהם הנכרים
שגלו צייטין ראו עס ה' אלה ולא
יכול להגילם שלא יגלו ממאל שם
שמים מתחלל וכבודו מתמעט:
מעיקרא שזבניס אסא. כשמעשו
תשובה מעלה (ה' עליהם כחילו
תחילת החטא על ידי נערות ושטות
ושזבנות: **וכסיז ארפא.** משמע
מכאן ואילך כבעל מוס שנתפרט
שמקלט שמו עליו: **לון מחאזב.**
השב מחאזבה נעקר עונו מתחלתו (ה')
כסוז שזכו בנין. אלמל צעלי
תשובה קרויין בנין: **וכתיב כי אנכי**
צעלתי כנס. אלמל עבדי מיקרו:
לון מחאזבה ומיראה. קרויין בנין:
לון על ידי יסורין. שלא שזו עד
שנמקרו ציסורין קרויין צעדים ולי
דגרמי כתיב שזכו אלף ואשזבה (ה'
וכתיב כי אנכי צעלתי כנס כתיב
ואשזבה אליהם לאחר תשובה וכתיב

חויין נמלא תשא וכל דדמו ליה ת"ש
ר' יהודה אומר כל שהוא מלא תשא ולמטה
תשובה מכפרת מלא תשא ולמעלה תשובה
תולה ויה"כ מכפר לא תשא וכל דדמו ליה
ת"ש לפי שנאמר בחורב תשובה ונקה יהיה
אף לא תשא עמהן ת"ל 2 לא יקה יכול אף
שאר חייבי לאוין כן ת"ל את שמו שמו הוא
דאינו מנקה אבל מנקה שאר חייבי לאוין תנאי
היא דתניא על מה תשובה מכפרת על עשה
ועל לא תעשה שניתק לעשה ועל מה תשובה
תולה ויה"כ מכפר על כריתות ועל מיתות בית
דין ועל לא תעשה גמור אמר מר לפי שנאמר
בחורב (ה' ונקה מנא לן דתניא (ה' ר' אלעזר
אומר אי אפשר לומר נקה שכבר נאמר לא
ינקה ואי אפשר לומר לא יקה שכבר נאמר
נקה הא כיצד מנקה הוא לשבין ואינו מנקה
לשאין שבין שאל ר' מתאי בן חרש את ר'
אלעזר בן עזריה ברומי (ה' שמעתי ארבע' חלוקי
כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש אמר שלשה
הן ותשובה עם כל אחד ואחד (ה' עבר על עשה
ושב אינו זו משה עד שמוחלין לו שנאמר
שובו בנין שובבים עבר על לא תעשה
ועשה תשובה תשובה תולה ויה"כ מכפר
שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם מכל
חטאיכם: עבר על כריתות ומיתות בית דין
ועשה תשובה תשובה ויה"כ תולין ויסורין
ממרקין שנאמר (ה' ופקדתי כשכמ פשעם
ובנגעים עונם יאבל מי שיש חילול השם בידו

אמאי לא חשיב להו כהדי ל"ו כריתות צפרק קמא דכריתות (דף טז).
ומיכן ר"י דרצנן דפליגי אדרבי לא דרשי קרה הכי אלא צפרק ארבע
מיתות (סנהדרין דף טז): דרשי ליה ר' ישמעאל ורבי עקיבא לדרש
אחרתא ולאליצה דרבי לא מני למיחשבינהו דהסא קאמר מנינא למא
לי לומר שסא עשאון כולן העלם
אחד חייבי על כל אלה ואלתא ולדידיה
לא מייחשי חטאת אלא צמילתא
שחייבין על זדונו לאו וכתת דקאמר
רבי צפרק קמא דכימות (דף טז).
נאמר כאן עליה פי' ונודעה החטאת
אשר חטאו עליה ונאמר להלן עליה
צחייה מה להלן דבר שחייבין על זדונו
כרת אף כאן ומיניה מה להלן שיש זו
לאו אף כאן לאפקויי הני נהי דאיתרבו
לכרת לאו לית כזה אלל לרצנן לא
מליין לשנויי הכי דלדידהו לא צעי
לאו כיון דגמרי מתורה אחת יהיה
לכס הוקשה כל התורה כולה לעבדת
כוכבים מה ע"ז דבר שחייבין על
זדונו כרת וכו' אלל לאו לא צעיין
אף על גב דע"ז איכא לאו דהוינן
דע"ז איכא נמי סקילה ואפילו הכי
מחייבי חטאת אפילו היכא דליכא
דע"ז צעיין דלא מקשיין אלל לענין
כרת דכתיב כההו עניינא דכתיב
הכרת מרתה הכי נמי לאו לא
צעין לענין חטאת תעד דצפרק אלו
הן הלוקין (מכות דף טז): ממעט
פסק ומילה מחטאת משוס דדומיא
דע"ז צעיין מה ע"ז טז ואל
תעשה לאפקויי הני דקוס ועשה
יניחו ואי צעיין לאו לענין חטאת
ינימא מה ע"ז שיש זה לאו לאפקויי
הני אפילו אי הוו טז ואל תעשה לא
מייחשי כיון דלא כתיב כזה לאו:
והאמר

פמא א ב ג ד מיי פ"ה מהל'
תשובה ה"ל:
צ ה ו ז מיי פ"ה מהל' יודי
הקורה ה"ל:
ז [מיי פ"ו] מהל' מסוהה
ה"ל: 1

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לפי שנה' כמורכ
תשובה וקנה: (ב) שם אלל
מי שיש חילול השם כדיו און
כח לא משנהו כו פ"ל
והיפ' לו נמקח: (ג) שם
ויש משאו ומתנו באמונה
ורבירו נמתי עם הנכיות
מה הכירו ואומות עליו
אשרי לו לפלוני שלמד
תורה אשרי לנו עלמנו
מורה: (ד) שם גדולה משנה
שמחלה רפואה לעולם:
(ה) שם כלן מהלכה כלן
מילאה (רכ יהודה נמי)
מית' אלו מקומות ונכתב
שלו ס"ה אמר רב יהודה
רב אמי רמי: (ו) ה"ש
ד"ה דמעיקרא פי' מעלה
אני עליכם כלו כי שוטות
שובבים אברייין בלע"ז
הס"ד: (ז) ה"ה כאן פי' עונו
מתלמו כאן מיראה ארפא
הס"ד: (ח) ד"ה כאן ע"י
פי' שזו חלו ואשזבה אליהם
ומתי כי אמרי:

רבינו חננאל (המשיך)

רע לא תעשה גמור. שאל ר'
מתיב בן חרש את ר' אלעזר
בן עזריה ברומי שמתנה
ד' חלוקי כפרה שהיה ר'
ישמעאל דורש, אמר לו ג'
הן ותשובה עם כל אחת.
עבר על עשה ושב, אינו
זו משמע עד שמוחלין לו,
שנאמר ארפא משכובתם וגר.
עבר על לא תעשה ושב,
תשובה תולה ויה הפכודים
מכפר, שנאמר כי ביום הזה
יכפר עליכם. עבר על כריתות
ומיתות בית דין ושב, תשובה
ויים הפכודים תולין ויסורין
ממרקין. שנאמר ופקדתי
בשכט פשעם ובנגעים עונם.
אבל מי שיש בידו חילול
השם, אין כח לא לתשובה
לתלות, ולא ליום הפכודים
לכפר, ולא ליסורין למרק,
אלכ כולן תולין ומיתה
ממרקה, שנאמר ונגלה באוני
ה' צבאות אם יכופר העון
הזה לבם עד תמותו. הכי
דמי חילול השם, רב אמר כגון
אנא אי שקילנא מבי כחא
בישראל בארמא דלא לבעי,
דאמו למירא אנא חיותה לרב
דשקיל בישא באלא דמי, היינו
חילול השם. ר' יוחנן אמר
כגון אנא אי מסנינא ד' אמות
בלא תורה ובלא תפלה).
ויש אומרים כל שחביירו
בושיין ממשנתו דאמרי שרא
ליה מריה לפלניא. ונמצא
עונשים על דברים הללו
גדול מעונש כריתות ומיתות
בית דין. תנא ואכתבת את
ה' אלהיך עשה שיהא שם
שמים נאהב על ידך, שיהיה
אדם קורא ושונה (ביראה)
[בתורה] ומשמש תלמידי
חמייים ומשאו ומתנו בשוק
בצוקי עס הבריות, מה הכל
אומרים אשרי פלוני שלמד
תורה, אשרי תורין ורבו
שלימדו, כמה נאים מעשים
ודרבינו. עליו הכתוב אומר
ישראל אשר כן אתפאר.
אבל הקורא ושונה ודרכיו
מכוערים בו, עליו הכתוב
אומר באמור להם עם ה'
[אלה] ומאריצו יצאו. גדולה

רבינו חננאל (המשיך)

רע לא תעשה גמור. שאל ר'
מתיב בן חרש את ר' אלעזר
בן עזריה ברומי שמתנה
ד' חלוקי כפרה שהיה ר'
ישמעאל דורש, אמר לו ג'
הן ותשובה עם כל אחת.
עבר על עשה ושב, אינו
זו משמע עד שמוחלין לו,
שנאמר ארפא משכובתם וגר.
עבר על לא תעשה ושב,
תשובה תולה ויה הפכודים
מכפר, שנאמר כי ביום הזה
יכפר עליכם. עבר על כריתות
ומיתות בית דין ושב, תשובה
ויים הפכודים תולין ויסורין
ממרקין. שנאמר ופקדתי
בשכט פשעם ובנגעים עונם.
אבל מי שיש בידו חילול
השם, אין כח לא לתשובה
לתלות, ולא ליום הפכודים
לכפר, ולא ליסורין למרק,
אלכ כולן תולין ומיתה
ממרקה, שנאמר ונגלה באוני
ה' צבאות אם יכופר העון
הזה לבם עד תמותו. הכי
דמי חילול השם, רב אמר כגון
אנא אי שקילנא מבי כחא
בישראל בארמא דלא לבעי,
דאמו למירא אנא חיותה לרב
דשקיל בישא באלא דמי, היינו
חילול השם. ר' יוחנן אמר
כגון אנא אי מסנינא ד' אמות
בלא תורה ובלא תפלה).
ויש אומרים כל שחביירו
בושיין ממשנתו דאמרי שרא
ליה מריה לפלניא. ונמצא
עונשים על דברים הללו
גדול מעונש כריתות ומיתות
בית דין. תנא ואכתבת את
ה' אלהיך עשה שיהא שם
שמים נאהב על ידך, שיהיה
אדם קורא ושונה (ביראה)
[בתורה] ומשמש תלמידי
חמייים ומשאו ומתנו בשוק
בצוקי עס הבריות, מה הכל
אומרים אשרי פלוני שלמד
תורה, אשרי תורין ורבו
שלימדו, כמה נאים מעשים
ודרבינו. עליו הכתוב אומר
ישראל אשר כן אתפאר.
אבל הקורא ושונה ודרכיו
מכוערים בו, עליו הכתוב
אומר באמור להם עם ה'
[אלה] ומאריצו יצאו. גדולה

רבינו חננאל (המשיך)

ת"ש אילו הן החמורות
כריתות ומיתות בית דין ולא
תשא שמו כו. ת"ש ר'
יהודה אומר כל שהוא מלא
תשא ולמטה תשובה מכפרת,
מלא תשא ולמעלה תשובה
תולה ויה"כ מכפרת מכפרת.
ושנין לא תשא וכל דדמו ליה
ת"ש, הרה לאו גמור. ת"ש
לפי שנאמר בחורב תשובה
עון ופשע וחמא נקה עור
נאמר לא יקה. ופשטייה
לקרא, מנקה הוא לשבים
ואינו מנקה שאינן שבים.
והניא לפי שנאמר בחורב
תשובה, מיכתיב בה ונקח,
ויכול אף לא תשא עמהן
ת"ל לא יקה, עד יכול על
כל חייבי לאוין א"ע שישבו
לא יקה לו, ת"ל קרא אחרתא כי לא יקה ה'
את אשר ישא את שמו לשוא, הן דכתיב לא יקה [אינו אלא] בלא תשא את שמו
לבד, הא כל שאר לאוין התשובה מכפרת. הנה בכל לאוין התשובה מכפרת בלא יום הפכודים,
ודחיק תנאי היא דתניא על מה
תשובה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה, על מה תשובה תולה ויום הפכודים מכפר
על כריתות ומיתות בית דין

תשובה שמביאה רפואה לעולם. שנאמר ארפא משכובתם. ואיסקנא שובו בנין שובבים ארפא
משכובתם, תשובה (מיראה)
[מאהבת] ארפא משכובתם אלהים נדבה, תשובה (מאהבת) [מיראה] שובו אלף ואשזבה אליהם.
מיסורין. גדולה תשובה שאפילו הגיע חטאתו עד כסא הכבוד התשובה מכפרת, שנאמר שובה ישראל עד ה'
אלהיך.

א) ע"י יוסלמי נכנסת פ"ב ה"ג ומלה ג'י' כתיב פמלס ב"ל' מדיוק יומא.
ב) תוס' ישנים.
ג) ועשה תשובה מוחל' ל' מיד. והיינו הוא דלאמריין כתיבנה [ה' א] העשה דבר וממתיב כו מחלין לו מיד. ומלות עשה [מחלין לן] ממילה גמורה כדלמריין כה. אלל כשאר בעירות אפי' שאין מחלין לו מקילין לו מדעת מקלה. צריך אפ"מ את החמא. ועל (דף) כך
מיוקת תפילות על יום הפכודים על חטא שחטטו לפניך כזאת ומיכיו.